

Drottning Maud död.

Hennes majestät drottningen av Norge avled plötsligt av hjärtslag natten till söndagen. Smärtorna, som följde med en operation, avtogo kort före midnatt och den oroliga dagen efterföljdes av ro och lugn.

Drottning Maud föddes den 26 november 1869 såsom yngsta dotter till Edvard VII och Alexandra av Storbritanien. Den 22 juli 1896 förväldes hon med sin kusin, dåvarande prins Karl av Danmark, vilken 1905 kallades att intaga Norges tron.

Estländska sångare

Ärosällsynta gäster i Stockholm, skriver en svensk tidning. På torsdagen uppenbarade sig ett par av dem i Lilla salen, där de möttes av en publik, som i fråga om fåtalighet torde ha slagit rekord. På läktaren sutto två damer, och på parketten framhävde ett tiotal personer de tomta bänkradernas kvävande ödslighet. Det var, bildligt talat, som att sjunga i ett lufttomt rum. Nu tror jag visserligen inte att det som bjöds av Agnes Amjärv och Georg Stahlberg skulle ha blivit väsentligt bättre, om atmosfären till äventyrs hade varit mera sympatisk och inspirerande. Ingendera av de uppträdande saknade röstmaterial — särskilt basens stämman var tvärtom både mäktig och med undantag för de högsta tonerna välskolad — men föredraget hade alltför många och stora brister för att kunna uppfattas enbart som följd av konsertsalens tomhet. —

Selma Lagerlöf-fest i Tartu.

Selma Lagerlöfs 80-årsdag firades av Akademiska svensk-estniska föreningen i Tartu med en högtidlig akt i universitetets aula. Festen var synnerligen talrikt besökt. Från Tallinn hade Sveriges charge d'affaires Svante Hellstedt med fru anlant.

Tal höllös på estniska av prof. rektor H. Kaho och fil. mag. Aino Suits. Efter talen uppläste fil mag. Greta Wieselgren och frk. M. Suits på svenska brottstycken ur några av Selma Lagerlöfs verk.

Telegram avsändes till jubilarerna. Festen avslutades med ett anförande av prof. Per Wieselgren.

Amerika kan fyrdubbla stridsflyget.

Biträdande krigsministern Johnson höll ett tal, vari han bebådade, att president Roosevelt av kongressen skall begära över 9.280 stridsflygplan för arméns och flygvapnets räkning.

Johnson yttrade vidare: — Vår överlägsenhet i luften hotas av framsteget i Europa i detta hänseende. Den fruktansvärda takt den övriga världen håller i fråga om flygplansfabrikation kan tvinga Förenta staterna att fyrdubbla den för närvarande planerade styrkan av i första hand 2.320 maskiner.

Johnson tillade att de 400.000 reguljära soldater och medlemmar av nationalgardet, som Förenta staterna ha att lita till, om något skulle hända, komma att ökas till en styrka av 1.000.009 inom fyra månader.

Nansenbyrån fick årets fredspris.

Nobels fredspris för 1938 har tilldelats Nansenbyrån för flyktingar i Paris. Priset kommer att belöpa sig till omkring 110.000 kr.

Nansenbyrån har utvecklats ur den hjälpkommission som Fritjof Nansen bildade åren omedelbart efter världskriget, då hungersnöden härjade i Ryssland och krävde stora offer. Under årens lopp har byrån tagit sig an omkring en och en kvarts miljon flyktingar, varav 700.000 ryssar, 240.000 armenier och 100.000 tyskar.

Vems är ön på gränsen mellan Estland och Ryssland?

I estniska Ingermanland sammanträdde en kommission av ester och ryssar, för att avgöra, huruvida den i Kullajögi befintliga ön tillhör Estland eller Ryssland. Till den ryska kommissionens sammansättning hör även en expert från Moskva.

Den ifrågavarande ön i Kullajögi har en storlek av 1 har Ryssarna påstå att ön är deras, men att döma efter gränskartan, tillhör ön det estniska territoriet.

Under de första åren av Estlands självständighet, gavs ön åt bönder i Kullaküla till ängsmark. Bönderna bärgade hö på ön ända till hösten 1934, då ryska gränsvakter kommo och körde iväg dem ifrån ön. En kommission sammanträdde omedelbart, men till nå-

Atatürk begravd med enastående prakt.

Sorgmarschern överöstades av folkmassornas snyftningar.

Hundra tusen hade samlats för att beledsaga den avhållne landsfadern till hans sista vilorum. Under då av kanonsalut fördes kistan in i etnografiska museet, där den kommer att vara så länge, tills ett särskilt mausoleum byggts.

Ruhnus postbåt var tvungen att söka lä vid Abruca på grund av den starka stormen, som härskade i tisdags.

Mystisk tjuv härjar i Riguldi.

Rikullborna lär under senaste tiden ha fått en ämbetsman till. Denna gång är det frågan om en person med "långa fingrar". Än har han varit där, än här. Man kan aldrig vara säker förrän man själv har ett besök.

Ett gott öga lär han ha till husmödrarna, ja inte precis till husmödrarna själva (?), utan till deras matförråd.

Vi ha alltså inte att göra med en tjuv som inte snappar vad som helst, utan det måste vara något, man har verklig nytta av, något som är en fröjd för magen.

Det är icke endast de olåsta visthusdörrarna, som gläntats, nej t. o. m. "föreningsboe", d. v. s. kooperativa har haft den äran. En smörklump på ca. 15 kg. är inte att förakta.

Polisen har ej lyckats komma ogärningsmannen på traven, samma är förhållandet med skyddskåren, som anordnat skallgång, men vi hoppas dock, att saken småningom kommer att klarna. Hur länge skall folket gå i spänning för en individ, som inte har lärt sig femte budet utantill. —mar.

Vems är ön...

gon slutsats i nämnda fråga, lyckades man icke komma.

Nu skall saken emellertid slutgiltigt avgöras, kommer jordlappen i mitten av ön att tillhöra Estland, eller får Ryssland ett tillskott av 1 har jord.

Tyskland har försuttit sina kolonichanser

Men England väntas bereda väg för tysk-judisk massinflyttning.

De områden, man inom vissa engelska politiska grupper var benägen att medverka till att få avträda till Tyskland, komma nu möjligen att upplåtas för de tyska judar, som lämnas möjlighet att resa från Tyskland eller fly ur landet. Tyskarna har själv officiellt förklarat att de intet har emot om de tyska judarna utvandrar, snarare ser man detta med ytterst blida ögon, bara de kunna få komma in i något annat land. Kolonierna behöva folk, som kunna bruka jorden och göra den fruktbar och inom allt vidare kretsar övergår man därför att ställa sig välvilligt till en tysk-judisk massinvandring i härför lämpliga områden.

Judarna till Guayana.

Britiska Guayana, vilket område nu erbjuds åt tysklands judar, ligger i Syd-Amerika. Till storleken är det omkr. $\frac{3}{4}$ av Estland. Landet är till största delen djungel, men det förekommer även bergiga områden, där klimatet är någorlunda fördelaktigt för europeer. Vissa delar av landet bebos av halv-vilda indianer, även en del negrer äro införda. I plantagerna odlas framförallt sockerrör. Skogarna lämna värdefullt virke, i bergen påträffas t. o. m. guld.

Holsti gick efter tysk påtryckning?

The Times publicerade i sitt nummer för torsdagen den 17 dennes en Helsingforskorrespondens om minister Holstis demission av följande lydelse: "Finlands utrikesminister, dr Rudolf Holsti, avgick i dag och efterträddes interimistiskt av handelsministern, herr Väinö Voionmaa.

Herr Hosti meddelar att han på grund av svag hälsa och finansiella skäl tvungits att avgå. Samtidigt är man här medveten om, fastän det inte omtalas i tidningspressen, att dr Holsti, vars vänskapliga inställ-

ning till Storbritannien, Frankrike och Förenta staterna märkt honom i officiella tyska ögon, nyligen utsatts för ett kraftigt tyskt diplomatiskt angrepp.

Tysklands utrikesministerium påstår att han vid en middag som hr de Valera gav i Genève den 26 septemder, fällde otillständiga anmärkningar om det radiotal herr Hitler höll samma afton, och fastän han med kraft avvärjt beskyllningarna berättas det att tyska regeringen förklarat, att han inte åtnjuter dess förtroende. Alla medlemmar av tyska beskickningen som accepterat inbjudan att delta vid den mottagning han i går afton anordnade för diplomatiska kåren, meddelade senare att de voro förhindrade att närvara.

Herr Holsti har på tillfrågan vägrat att uttala sig i saken och hänvisat till minister Voionmaa, som förklarar att Finlands regering inte känner till ett sådant fall, för vilket Holsti uppburit klander. Regeringen har undersökt saken, men härvid har ingenting framgått som bestyrkt riktigheten av beskyllningarna, varför regeringen bestämt dementerat uppgifterna.

Vid minister Holstis mottagning på tisdagen var ingen representant för tyska beskickningen närvarande.

Stalins nerver äro slut.

Den stora upprensningen i Sovjet, som nu pågått långt över ett år, är ännu icke avslutad. Av allt att döma kommer den under de närmaste månaderna att kulminera i ett stort blodbad. Stalin får allt flera fiender, och han lever i ständig fruktan för sitt liv. Diktatorns järnnerver ha blivit illa åtgångna under de sista åren, och man hör talas, att Stalin lider av förföljelsemani. Han vet att han är omgiven av fiender på alla håll, framför allt inom kommunistiska partiet, som trots all sovring och nyrekrytering icke vill förlika sig med Stalins in- och utrikespolitiska riktlinjer, vilka alltmera avvika från Lenins läror. Den röde tsaren har ytterst få förtrogna, personer, som han obetingat tror sig kunna lita på.

Hotell "Peterburgs" rum icke användbara.

En kommission, tillsatt av Haap-salu stadsfullmäktige inspekterade hotell-restaurant "Peterburgs" lokaler och fann dessa i fullständigt odugligt skick. Bl. a. fann kommissionen, att taken vor otäta, väggarna smutsiga o. s. v. På grund av dessa orsaker, stänges nämnda hotell-restaurant fr. o. m. den 1 jan. 1939.

Antalet ingångna giftermål tilltager, nativiteten avtager.

Om vi se i statistiska uppgifter, så märka vi, att de ingångna äktenskapens antal kraftigt har tilltagit under de tre senaste åren. Man skulle då även tro, att nativiteten skulle ha tilltagit, men uppgifterna visa, att så icke är förhållandet. Nativiteten har icke stigit proportionellt med giftermålen.

Under åren 1930—1934 registrerades 8755 ingångna äktenskap, 1936—9777 och 1937 var samma siffra 9562. Nativiteten under åren 1930—1934 var 18.847, 1936—18.222 och 1937—18.190. Under de två sista åren, har siffran för nativiteten varit omkr. 18.000, eller på varje 1000 inv. 16 barn. I Polen var samma siffra 24,9, Litauen 22,2, Lettland 17,7, Finland 19,2, Tyskland 18,8, Frankrike 14,7, Sverige 14,3, England 15,3, Norge 15,3.

Ingångna äktenskap under 1937 på 1000 inv. var 8,5, 1936—8,7, 1935—8,2, och perioden 1930—1934 7,8. Om vi jämföra dessa siffror med övriga länders, så finna vi dessa vara fullständigt tillfredsställande.

Åldern för brudgummarna var 1937 i genomsnitt 30,9 år. 1930 var samma siffra 34. Hos brudarna varierade åldern mellan 25,4—25,9 år.

Om vi ta hänseende till den jämförelsevis höga åldern vid äktenskapens inträdande, så kunna vi nog påstå att redan åldern ställer vissa hinder för nativitetsens tillväxande.

Ingångna äktenskap inom samma nationalitet var: 97% för ester, 82% för ryssar, 66,7% för svenskar och 54,4% för tyskar. Blandäktenskap av ester

omkr. 30% huvudsakligen med ryssar., ryssarna med ester 16,1%, Tyskarna med ester 28,6% och svenskarna med ester 30%. Som vi se ha svenskarna ingått de flesta giftermålen med ester. Det är alltså sett från männens sida. Med kvinnorna är förhållandet ungefär detsamma. Estnisk flicka fick estnisk man 97,5%, rysk flicka rysk man i 75,6%, tysk flicka tysk man 70,9%, svensk flicka svensk man i 69%. Åter samma förhållande med svenskarna.

I allmänhet märkes en sjunkning av nativiteten hos jordbrukarbefolkningen.

1937 föddes 18.190 barn, samma år dog 16.614 pers., således blir tillvaxtkoefficienten 1536 pers., eller 1,4 inv. på 1000 inv. Det är en siffra som betydligt borde stiga. Om man härvid ännu tar med dessa, som under årets lopp bosatt sig utanför Estlands gränser, så kommer denna siffra att bli ännu mindre. 1. jan. 1938 var antalet innevånare 1.131.161.

Engelsk-amerikanska handelsfördraget klart

"Underteckandet är en händelse av historisk betydelse." — Nytt fördrag mellan Canada och USA.

Det engelsk-amerikanska handelsfördraget undertecknades förra veckan i Vita Huset i Roosevelts närvaro. Samtidigt undertecknade Förenta Staterna och Canada ett nytt handelsfördrag som skall träda i stället för det som utlöper med innevarande års slut.

I ett kort anförande yttrade utrikesminister Hull att fördragens undertecknande är en händelse av historisk betydelse. De innebära ett konkret och mäktigt stöd för den vidare utvecklingen av världshandelsnerna enligt principerna om ökad förståelse och samverkan mellan nationerna. Utrikesministern tillade att de båda fördragen äro uttryck för beslutsheten hos tre av världens största handelsnationer att vidmakthålla och stärka en sund grundval för den internationella handeln. Våra tre nationer ha givit livskraft åt grundprinciper för den civiliserade världen, vilka äro oundgängliga för fredliga förbindelser mellan

nationerna och för fortsatt främjande av mänsklighetens framåtskridande.

Ambassadör Lindsay yttrade att han tillfullo delade utrikesminister Hulls uttalanden om det löfte för förbättrade förbindelser mellan nationerna som framväxer ur de nu slutförda förhandlingarna.

Mackenzie King förklarade att stabiliteten hos den civilisation, vi alla dyrka, mer än någonsin beror på vänskapliga förbindelser mellan den gamla och den nya världens stora engelsktalande länder.

I en förklaring som utsänts av utrikesdepartementet i anledning av handelsfördragets undertecknande heter det att väsentliga medgivanden gjorts från Storbritanniens sida ifråga om lantbruksprodukter.

Litteratur.

Svenska folkskolans Väners Kalender, redigerad av E. Ekroth, 53:dje årgången. Helsingfors, Annegatan 12.

Bland de många intressanta uppsatser, som kalendern innehåller, må särskilt nämnas "Den finlandssvenska ungdomsrörelsen" av Helmer Wahlroos, "Några ord om språkriktighet" av fil. dr K. J. Hagfors samt "Bed, barn, i morgon kommer svensken", en uppsats om svenska kvarlevor i tyska språket av fil. mag. Erik Feldt.

Barnteatern.

Fjortonde samlingsen. Barnbiblioteket Saga nr. 184. Pris: 2 Skr. Svensk Läraretidnings Förlag, Stockholm.

Detta nya band av Barnteatern innehåller 13 tablåer, dialoger och enkla sagospel för mindre barn till skolavslutningarna. Boken torde vara ytterst välkommen för alla de lärare, som år efter år vilja ha någonting nytt och trevligt till julfesten. — "En riktig jultomte" heter bl. a. en jullek av mag. L. G. Sjöholm, som för några år sedan var lektor vid en lärarkurs på Vormsi. Musiken är av Sven Körling.

Om rekvisitionen verkställdes i tid, så hinner man i våra skolor få både nytta och nöje av Barnteatern redan i år.

Jordskred begraver hundratals människor på ö i Västindien.

(TT.) Flera hundra människor torde ha begravits genom jordskred på ön St: Lucia, en av de brittiska Windward Islands. Två byar på ön bortspades av jordskred, vilka hade en längd av nära 13 kilometer.

Knappast hade räddningsmanskaper framdragit 45 lik och 60 skadade vid det första jordskredet, förrän ett nytt jordskred begravde många av de räddade och räddningsmanskaper. 50 arbetare hade sökt skydd i ett hus, som rycktes ned i en flod, varvid de flesta arbetarna omkommo.

Hundratals släktingar till de omkomna väntade hela natten i hållande regn för att identifiera liken, som lagts ut i rader vid väggkanten. Katastrofen inträffade efter tre veckors oavbrutet regnväder vid stora landsvägen, som sammanbinder öns båda sidor.

✦ **Världen runt.** ✦

En spionaffär har fått sin dom i Danmark. En dansk har spionerat både för Frankrike och Tyskland.

FINSKA INRIKESMINISTERIET har förklarat den s.k. Fosterländska folkrörelsen eller IKL, som partiet vanligen kallas efter begynnelsebokstäverna i dess finskspråkiga namn, upplöst. Beslutet gäller även partiets 373 underavdelningar. Och samtidigt ha partiets 18 tidningar och tidskrifter indragits.

Stora demonstrationer mot Tysklands behandling av judarna ägde på lördagskvällen rum framför tyska konsulatet i Newyork. Som protest mot de antisemitiska åtgärderna i Tyskland skola 20,000 detaljhandlare en timme hålla sina affärer stängda.

Antalet människor i världen beräknas av folkförbundssekretariatets statistiska avdelning vid slutet av 1936 ha uppgått till 2,134 miljoner. Över hälften av dessa leva i Asien.

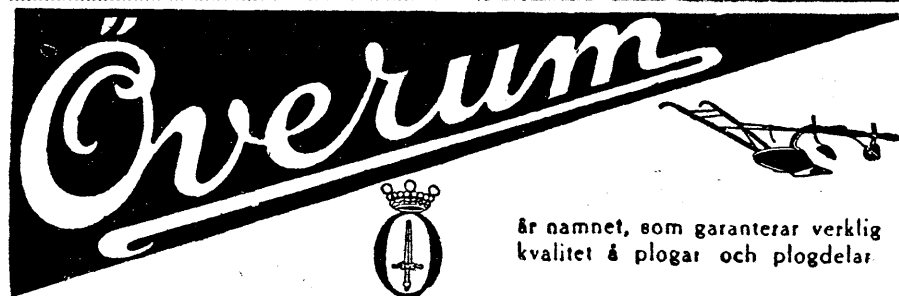
Den stora schachturteen i Holland, ledes av esten Keres.

Bouppteckningen efter John D. Rockefeller har nu slutförts, och det framgår av denna, att han efterlämnade en privatförmögenhet av 150 miljoner kronor. Han har under sin livstid donerat omkring 2 miljarder kr. till filantropiska ändamål.

GEFLE MANUFAKTUR A.-B.

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål
REKOMMENDERAS.

är namnet, som garanterar verklig kvalitet & plogar och plogdelar

A/B C. V. HELJESTRAND, Eskilstuna

Etabl. 1808.

tillverkar RAKKNIVAR i högsta kvalitet

MUNKTELL'S TRÖSKVERK

För alla tröskverksbehov finnes ett lämpligt Munktellverk

N2 och N70 med övermatning, ETK 24 och ETK 28 med ändmatning, speciellt avsedda för mindre och medelstora gårdar.

För större lantbruk rekommenderas typ NTB 2', 2½' och 3', typ MTC 3½', 4' och 4½' med en avverkning av upp till 5.000 kg. vete per timme.

Överträffade i effektivitet, ekonomi och hållbarhet.

A.-B. BOLINDER-MUNKTELL, ESKILSTUNA, SVERIGE